

Sygn. akt V ACa 652/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku V Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Leszek Jantowski

Sędziowie: SA Anna Strugała

SO del. Rafał Terlecki (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Justyna Stankiewicz

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2020 roku w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa A. J. i E. J.

przeciwko

Skarbowi Państwa – (...) w D.

Skarbowi Państwa – Komendantowi (...) w S.

Skarbowi Państwa – (...) w Ł.

Skarbowi Państwa – Komendantowi (...) w L.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 19 lipca 2019 r. sygn. akt I C 5/16

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób że:

a) w pkt 1. (pierwszym) zasądzoną od pozwanego Skarbu Państwa – Komendanta (...) w D., Komendanta (...) w S., Komendanta (...) w Ł., Komendanta (...) w L. na rzecz powódki E. J. kwotę 200 000 (dwieście) tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty obniża do kwoty 40 000 (czterdzieści) tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty i oddala powództwo w pozostałym zakresie;

b) w pkt 2. (drugim) zasądzoną od pozwanego Skarbu Państwa – Komendanta (...) w D., Komendanta (...) w S., Komendanta (...) w Ł., Komendanta (...) w L. na rzecz powódki A. J. kwotę 250 000 (dwieście pięćdziesiąt) tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty obniża do kwoty 60 000 (sześćdziesiąt) tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty i oddala powództwo w pozostałym zakresie;

- c) w pkt 4. (czwartym) w ten sposób że znosi koszty postępowania między stronami;
- d) w pkt 5. (piątym) w ten sposób że znosi koszty postępowania między stronami;
- e) dodaje pkt 6. (szósty) wyroku w którym odstępuje od obciążania powódek nieuiszczonymi kosztami sądowymi;

II. oddala apelacje w pozostałym zakresie;

III. znosi między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

SSO del. Rafał Terlecki SSA Leszek Jantowski SSA Anna Strugała

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 652/19

UZASADNIENIE

Pozwem (k. 1 - 45) z dnia 05 stycznia 2015 r. Powódki E. J. i A. J., wniosły przeciwko Skarbowi Państwa - (...) w D., Komendantowi (...) w S., (...) w Ł. i Komendantowi (...) w L. o zapłatę kwot po 250.000,00 zł na rzecz każdej z powódek wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za uchybienia funkcjonariuszy (...) w związku z akcją poszukiwania P. J. oraz o zasądzenie solidarnie kwoty 9.258,28 zł. tytułem odszkodowania za poniesione przez powódki koszty usługi pogrzebowej, koszty przeniesienia grobu P. J. oraz za utracony przez nie zasilek pogrzebowy. Nadto wniosły o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu.

W treści uzasadnienia pozwu wskazano, iż zgłoszone żądania dotyczą poniesionych przez powódki krzywd i szkody powstałych wskutek nieprawidłowości i zaniechań, których dopuścili się funkcjonariusze (...) w latach 2007 - 2014 w związku z prowadzeniem postępowań dotyczących okoliczności zaginięcia P. J. - syna E. J. i brata A. J. oraz znalezienia nieznanego zwłok (NN). W wyniku powyższego doszło do naruszenia dóbr osobistych powódek w postaci więzi rodzinnych, niezakłóconego prawa do kultu i pamięci po osobie zmarłej, zdrowia i spokoju psychicznego, w następstwie czego doznały one krzywdy. Powódki wskazały, że wskutek naruszenia procedur dotyczących prowadzenia przez jednostki (...) poszukiwań osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku znalezienia zwłok NN doszło do wystąpienia u powódek głębokich zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny oraz aktywności społeczno - towarzyskiej. Długoletni okres braku efektów działań (...) spowodował u powódki E. J. wycofanie się z aktywności zawodowej oraz wywołało problemy uzależnienia (...). W wypadku A. J. doszło do tego, że musiała korzystać z pomocy psychologa, zażywać leki (...), przez co nie ukończyła studiów doktoranckich, zaś w 2015 r. zachorowała na (...). Przez 7 lat powódki doznawały bólu psychicznego, emocjonalnego cierpienia, poczucia krzywdy i osamotnienia, a zidentyfikowanie zwłok NN jako P. J. w 2015 r. nie wyciszyły bólu powódek. Gdyby jednostki (...) wykonywały swoje działania zgodnie z prawem, mogłyby dojść do skrócenia okresu poszukiwań do kilku miesięcy, przez co powódki miałyby szansę na przeżycie żałoby i powrotu do względnej równowagi psychofizycznej. Powódki podały również, że poniosły szkodę, albowiem zmuszone były do poniesienia kosztów usługi pogrzebowej, kosztów przeniesienia grobu P. J. oraz utraciły prawo do zasiłku pogrzebowego, w łącznej w kwocie 9.258,28 zł.

Pismem procesowym z dnia 19 stycznia 2016 r. (k. 278) powódki sprecyzowały żądanie w zakresie żądania odszkodowawczego w ten sposób, że podały, iż zapłaty kwoty 9.258,28 zł. domagają się na rzecz powódki, E. J..

W **odpowiedzi na pozew** (k. 303 – 317) Pozwany Skarb Państwa - Komendant (...) w D., Komendant (...) w Ł., Komendant (...) (...) w L., Komendant (...) (...) w S., wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódek na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

W treści uzasadnienia zakwestionowano roszczenie tak co do zasady, jak i co do wysokości. W pierwszej kolejności podano, że zgłoszone żądanie należy ocenić pod kątem treści art. 417 k.c., regulującego odpowiedzialność Skarbu

Państwa za zachowanie funkcjonariuszy Skarbu Państwa. Podkreślono, że odpowiedzialność ta uzależniona jest od wystąpienia przesłanki niezgodności działania lub zaniechania z normą prawną mającą na celu ochronę naruszonych interesów poszkodowanego, szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy działaniem bądź zaniechaniem a powstałą szkodą. Jednocześnie wskazano, że bezprawność stanowiąca podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa rozumiana może być tylko i wyłącznie jako zachowanie sprzeczne z normą prawną. Wskazano zatem brak podstaw, by rozważać odpowiedzialność Skarbu Państwa za działania władzy publicznej sprzeczne np. z zasadami współżycia społecznego. Podano, że po stronie funkcjonariuszy (...) nie wystąpiło zachowanie naruszające przepisy prawa regulujące kwestie poszukiwania osób zaginionych i odnalezienia zwłok NN, tj. zarządzenia Komendanta Głównego (...) nr 352 z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia zwłok oraz zarządzenia Komendanta Głównego Policji nr 124 z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia zwłok lub szczątków ludzkich. Wskazano, że funkcjonariusze (...) w znacznym stopniu wywiązali się z nałożonych na nich przez przepisy prawa obowiązków, przez co żądanie nie zasługuje na uwzględnienie. Nadto pozwany wskazał, że nie kwestionuje, iż dobra osobiste w postaci więzi rodzinnych, niezakłóconego prawa do kultu i pamięci po osobie zmarłej oraz zdrowia i spokoju psychicznego to dobra osobiste podlegające ochronie prawnej. Jednak dobra te nie zostały naruszone wskutek działania władzy publicznej. Na koniec pozwany dodał, że brak jest adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy ewentualnym naruszeniem dóbr osobistych powódek a działaniem, bądź zaniechaniem władzy publicznej. Wskazał, że powódki niewątpliwie odczuwały ból i smutek, który był związany z faktem śmierci osoby bliskiej, za co pozwany nie może ponosić odpowiedzialności. Podniósł jednocześnie, że zaprzecza temu, by ewentualnie skrócenie czynności poszukiwawczych i identyfikacyjnych skróciłoby okres smutku powódek. Ewentualne uchybienia, jeśli wystąpiły, nie były na tyle istotne, by mogły spowodować, bądź zwiększyć ewentualną krzywdę powódek. Z ostrożności procesowej pozwany wskazał, iż wysokość zgłoszonego żądania w znaczący sposób przekracza funkcję kompensacyjną roszczenia o zadośćuczynienie. W jego ocenie dopiero określona intensywność naruszenia może uzasadniać przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej. Wysokość zadośćuczynienia określona na kwoty po 250.000,00 zł. była w ocenie pozwanego wygórowana nie tylko w stosunku do stopnia ewentualnego naruszenia dóbr osobistych powódek, ale również nie przystawała do realiów ekonomicznych i stopy życiowej społeczeństwa. Powódki nie wykazały, zdaniem pozwanego, by łączyła je z P. J. ponadprzeciętna więź emocjonalna, która uzasadniałaby tak wysokie zadośćuczynienie.

Pozwany w całości zakwestionował również roszczenie odszkodowawcze. Wskazał, że wydatek z tytułu usługi pogrzebowej oraz kosztu przeniesienia grobu P. J., a także utrata zasiłku pogrzebowego, pozostają poza wszelkim związkiem z zachowaniem funkcjonariuszy (...).

Pismem procesowym z dnia 5 kwietnia 2016 r. (k. 320) powódki cofnęły powództwo w zakresie żądania zapłaty kwoty 5.418,28 zł. tytułem utraty zasiłku pogrzebowego, wskazując, że zasiłek ten został powódkom wypłacony.

W toku procesu powódki podały, że w przypadku uznania, że działaniu funkcjonariuszy (...) nie można przypisać cech bezprawności, to wnoszą o zasądzenie na ich rzecz dochodzonego żądania na podstawie zasad słuszności przewidzianych w art. 417⁽²⁾k.c.

Wyrokiem z dnia 19 lipca 2019 r., wydanym w sprawie I C 5/16, Sąd Okręgowy w (...):

1. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Komendanta (...) w D., Komendanta (...) w S., Komendanta (...) w Ł., Komendanta (...) w L. na rzecz powódki E. J. kwotę 200.000,00 zł (dwieście tysięcy złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6.01.2016 r. do dnia zapłaty;
2. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Komendanta (...) w D., Komendanta (...) w S., Komendanta (...) w Ł., Komendanta (...) w L. na rzecz powódki A. J. kwotę 250.000,00 zł (dwieście pięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6.01.2016 r. do dnia zapłaty;
3. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

4. zasądził od pozwanego na rzecz powódki E. J. kwotę 8.151,18 zł (osiem tysięcy sto pięćdziesiąt jeden złotych 18/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;

5. zasądził od pozwanego na rzecz powódki A. J. kwotę 10.817 zł (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, iż E. J. jest matką A. J.. Była ona również matką P. J.. Wychowywała samotnie oboje dzieci, po tym, jak ich ojciec opuścił rodzinę. A. J. miała wówczas 3 lata, zaś P. J. 1 rok. E. J. była osobą zaradną i samodzielną. Radziła sobie z ciężarem samodzielnego wychowywania i utrzymania rodziny. Była energiczna. W 2007 r. prowadziła sklep na terenie szpitala w M.. E. J. miała dobre relacje dziećmi. W 2007 r. mieszkała w M. razem z synem P.. Córka A. studiowała wówczas w O..

W 2007 r. P. J. miał 21 lat. W 2006 r. skończył szkołę gastronomiczną, następnie przez rok był w wojsku. Matka miała co do niego plany, by razem prowadzić sklep. Był osobą pomocną i uczuciową. Był wesołym młodzieńcem.

A. J. miała bardzo dobry kontakt z bratem.; Mieli przyjacielskie kontakty, trzymali się razem, mieli wspólnych znajomych. W 2003 r. powódka rozpoczęła studia w O.. Miała wówczas niemalże codzienny kontakt telefoniczny z bratem. Powódka traktowała brata jak przyjaciela. To była jej najbliższa osoba.

W 2007 r. A. J. załatwiła bratu sezonową pracę w pensjonacie (...) w D.. W dniu 7 sierpnia 2007 r. P. J. przyjechał do D. do pracy.

W dniu 8 sierpnia 2008 r. P. J. nie stawiał się do pracy. Pracownicy pensjonatu i znajomi zaczęli go szukać. W pokoju znajdował się jego portfel oraz rzeczy osobiste. Znajomi zaczęli szukać go na plaży. Tam znaleziono jego ubrania.

Tego dnia koleżanka A. J. zadzwoniła do niej z informacją, że P. nie przyszedł do pracy. Powódka nie знаła przyczyny nieobecności brata. Zaniepokojona wraz z matką od razu przyjechała do D.. W ośrodku nikt nie chciał z nimi rozmawiać. A. J. przejęła inicjatywę w poszukiwaniu brata, m.in. zrobiła wiele odbitek zdjęć P. J. i roznosiła je po D..

W dniu 9 sierpnia 2007 r. E. J. złożyła zawiadomienie o zaginięciu P. J. na Komisariacie (...) w D.. A. J. towarzyszyła matce. Do zawiadomienia załączono fotografie zaginionego P. J.. Powódki opisały jego znaki szczególne. Podały też opis jego fizjonomii. Informacje te ujęto w zawiadomieniu o zaginięciu.

W treści zawiadomienia funkcjonariusz (...) nie dokonał kwalifikacji zgłoszonego zaginięcia do I lub II kategorii. W dniu zawiadomienia o zaginięciu policjanci nie pobrali od powódek materiału biologicznego do badań genetycznych. E. J. wyraziła zgodę na publikację danych P. J., w tym jego wizerunku, na stronie internetowej Komendy (...) oraz w środkach masowego przekazu. Zgodę tę potwierdziła również w dniu 27 września 2007 r.

Komisariat (...) w D. zarejestrował sprawę zaginięcia P. J. pod sygn. L.dz. Kr - (...). W ramach czynności poszukiwawczych P. z D. penetrowała teren w rejonie ulicy (...), rejon wydm oraz lasu nadmorskiego w kierunku D.. Pozostawiła zdjęcia zaginionego w recepcjach ośrodków wczasowych oraz w miejscach publicznych. Fakt zaginięcia P. J. został wprowadzony do policyjnej bazy danych, tj. Krajowego Systemu Informacyjnego (...) ((...)).

W dniu 14 sierpnia 2007 r. E. J. poinformowała Policję w D., iż P. J. ma na lewym policzku dwa pieprzyki oddalone od siebie o około 2 cm oraz prawdopodobnie ma przekuty język kolczykiem.

Powódki zgłosiły fakt zaginięcia P. J. do fundacji (...) „Ktokolwiek widział, ktokolwiek wie.” W sierpniu 2007 r. powódki skontaktowały się z jasnowidzem. Wskazał, że P. J. utopił się w morzu. W październiku 2007 r. powódki wystąpiły o zgodę na przeprowadzenie przez nurków Klubu (...) w K. akcji poszukiwawczej ciała P. J.. Zgodę uzyskały, jednak ciała nie znaleziono.

Powódka, A. J., pismem dnia 18 września 2007 r., skierowanym do (...) w D., przesłała należącą do P. J. szczoteczkę do zębów oraz pędzelek do czyszczenia maszynki do włosów, na której znaleziono pojedyncze włoski - celem przeprowadzenia badań genetycznych.

Komenda (...) w S., w drodze telegramu nr (...) z dnia 1 sierpnia 2008r. poinformowała Dyżurnego Komendy (...) w S. oraz Dyżurnego Komendy (...) w G., że prowadzone jest poszukiwanie zaginionego P. J.. W telegramie wnioskowano o dokonanie sprawdzeń na terenach podległych jednostek zmierzających do ustalenia miejsca pobytu osoby zaginionej. Wskazano, że korespondencję należy przesłać do sprawy pod nr L.dz. (...).

Funkcjonariusze Komendy (...) w S. od grudnia 2008 r. rozpoczęli dokonywanie analiz telegramów dotyczących osób zaginionych pod kątem typowania zwłok NN oraz osób o nieustalonej tożsamości, przy czym w 2011 r. i w 2012 r. także na linii brzegowej Bałtyku. Wyniki analiz były negatywne. Nie odnaleziono osoby zaginionej odpowiadającej profilowi P. J..

W 2010 r. Komenda (...) w S. wysłała telegram nr KR - (...) do Biura Międzynarodowej (...) (...) Komendy (...) w W., za pośrednictwem Sekcji ds. Międzynarodowej (...) (...) Komendy (...) w S. z prośbą o wystąpienie do państw nadbałtyckich o sprawdzenie i typowanie ujawnionych zwłok NN odnalezionych na Morzu B. w okresie od 10 sierpnia 2007 r. Wskazano, że zaginiony mógł się utopić oraz, że Komenda (...) w S. nie posiada żadnej dokumentacji medycznej.

W 2011 r. Komendą (...) w S. skierowało do Biura I. w W. (Niemcy), za pośrednictwem Sekcji ds. Międzynarodowej (...) Komendy (...) w S., telegram nr KR- (...) w którym poproszono o zarejestrowanie na terenie Niemiec osoby poszukiwanej P. J. jako zaginionej. Podano w nim również, że P. J. prawdopodobnie utonął, o czym świadczą ubrania pozostawione na brzegu morza.

Powódki wielokrotnie kontaktowały się pracownikami K. w D. i w S.. Nie otrzymywały informacji o podejmowanych działaniach (...). Pouczano je, iż w razie uzyskania nowych informacji zostaną o tym zawiadomione.

Pismem z dnia 9 lipca 2009 r. E. J. zwróciła się do Komendy (...) w S. o wydanie zaświadczenia o zaginięciu P. J. oraz o podanie informacji o stanie prowadzonego postępowania. Komenda (...) w S. wydała w dniu 10 lipca 2009 r. zaświadczenie, w którym wskazała, iż w dniu 9 sierpnia 2007 r. wszczęła sprawę poszukiwawczą P. J. L.dz. KR (...). Podała, że podjęte czynności nie przyczyniły się do odnalezienia, bądź ustalenia miejsca pobytu zaginionej oraz, że nadal prowadzone są czynności poszukiwawcze.

Pismem z dnia 1 lipca 2014 r. Komenda (...) w S. wystąpiła do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Komendy (...) w W. z wnioskiem o oznaczenie kodu genetycznego zaginionego P. J. i porównanie go z profilami zarejestrowanymi w Bazie Danych DNA. Wskazano, że zabezpieczono materiał biologiczny do analizy DNA w postaci szczoteczki do zębów oraz pędzelka do czyszczenia maszynki do włosów. Opisano w piśmie okoliczności zaginięcia P. J.. W piśmie wskazano, że zabezpieczono materiał biologiczny zgodnie z zarządzeniem z 124 KGP z dnia 4 czerwca 2012 r. Rzeczy osobiste w postaci szczoteczki do zębów i pędzelka do czyszczenia maszynki do włosów, zabezpieczone w 2007 r., Komenda (...) w S. przekazała do (...) w dniu 29 lipca 2014 r. W dniu 1 października 2014 r. Centralne Laboratorium Kryminalistyczne oznaczyło uprawdopodobniony profil zaginionego.

W dniu 27 sierpnia 2007 r. o godz. 6.00 policjanci (...) w Ł. otrzymali telefoniczne zgłoszenie, że okolicy hotelu (...) znaleziono zwłoki mężczyzny. Lekarz przybyły na miejsce zdarzenia stwierdził zgon ujawnionego mężczyzny. Po dokonaniu oględzin miejsca zdarzenia zwłoki przekazano do Zakładu (...) w L.. Prokuratura Rejonowa w (...) wszczęła w dniu 29 sierpnia 2007 r. śledztwo w sprawie nieumyślnego spowodowania śmierci i prowadziła je pod. sygn. 3 Ds. (...).

Podczas podjętych czynności wykonano m.in. zdjęcie łańcuszka i ćwieka ozdobnego. Lekarz patomorfolog stwierdził całkowitą macerację naskórka, przez co niemożliwe było pobranie odbitek linii papilarnych denata, zaś same zwłoki były w daleko posuniętym procesie gnilnym. Ustalono, że bezpośrednią przyczyną zgonu z dużym

prawdopodobieństwem było uduszenie gwałtowne w mechanizmie utonięcia oraz, że okres przebywania ciała w wodzie mógł wynosić od 2 do 4 tygodni.

W dniu 30 sierpnia 2007 r. Komisariat (...) (...) w L. zgłosił w Krajowego Systemu Informacyjnego (...) ((...)) ujawnienie zwłok NN. W zgłoszeniu podano okoliczności znalezienia ciała oraz opis zwłok, opis ubioru, opis przedmiotów oraz przyczynę śmierci.

Komisariat (...) w Ł. telegramem nr (...) poinformował Wydział Wywiadu Komendy (...) w G. o fakcie wyrzucenia na plażę w Ł. zwłok NN mężczyzny, dokonaniu oględzin i zabezpieczeniu zwłok do dalszych badań w prosektorium (...) w L.. W telegramie poproszono o rozesłanie do wszystkich wydziałów kryminalnych i dochodzeniowo - śledczych na terenie kraju _ zapytań, czy na ich terenie są prowadzone czynności poszukiwawcze za opisanym mężczyzną. Poproszono o porównanie cech rysopisu wyżej wymienionego mężczyzny z zaginionymi, publikacje na odległe jednostki i województwa sąsiednie oraz o wystąpienie o publikacje krajową. Poinformowano również, że to mężczyzna w wieku 20 - 30 lat, wzrost 172 cm, atletyczna budowa ciała, włosy prawdopodobnie ciemny blond, przystryżone na języka, język przekuty ozdobnym ćwiekiem koloru złotego, brak szóstego zęba po stronie lewej żuchwy, na klatce piersiowej nad prawą piersią najprawdopodobniej tatuaż o kształcie kotwicy, ubrany w białe slipy.

W dniu 12 września 2007 r. wydano telefonogram do Wydziału Kryminalnego (...) w G. do sekcji kryminalnych K. (...) woj. (...) do wiadomości Wydziałów Kryminalnych(...)/ (...) w kraju, powołując się na telefonogram nr (...) (...) w Ł.. W prasie lokalnej została umieszczona informacja o wyrzuceniu przez morze ciała denata.

W dniu 31 sierpnia 2007 r. Urząd Stanu Cywilnego w L. wydał akt zgonu, zaś w dniu 1 września 2007 r. pochowano ciało jako zwłoki mężczyzny o nieustalonej tożsamości.

Komenda (...) (...) w L. telefonicznie skontaktowała się z (...) w W., (...) w P., K. w S., KP w U., KP w G. po informacje, czy są prowadzone poszukiwania osób zaginionych celem ustalenia tożsamości osoby, którą odnaleziono przy hotelu (...). Nie skontaktowała się jednak z (...) S. i KP D..

W dniu 19 listopada 2007 r. Laboratorium (...) Komendy (...) w G., na wniosek (...) w Ł., wydało opinię nr (...) z zakresu badań biologicznych, w której wyizolowano profil DNA pochodzenia męskiego, który oznaczono w systemie S. (...).

Pismem z dnia 28 kwietnia 2014 r. Komenda (...) w L. wystąpiła do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego (...) o umieszczenie profilu DNA wyizolowanego w opinii nr (...) wydanej przez Laboratorium (...) Komendy (...) w G. w bazie danych DNA.

Pismem z dnia 15 maja 2014 r. Centralne Laboratorium Kryminalistyczne (...) poinformowało Komendę (...) w L., że profil wyizolowany w opinii nr (...) został zarejestrowany w Bazie danych DNA pod nr (...) (...) oraz, że po przeszukaniu Bazy danych DNA nie stwierdzono dopasowania w/w profilu z profilami zarejestrowanymi w bazie. Jednocześnie wskazano, że wyizolowany profil uznano za poszukiwany i w przypadku stwierdzenia dopasowania (...) w L. zostanie o tym zawiadomiona.

Po tym, jak w dniu 1 października 2014 r. Centralne Laboratorium Kryminalistyczne oznaczyło uprawdopodobniony profil zaginionego wskutek przekazania mu przez (...) S. materiału biologicznego w postaci szczoteczki do zębów oraz pędzelka do czyszczenia maszynki do włosów, Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Komendy (...) w W. opracowało sprawozdanie nr (...) (...) z dnia 31 października 2014 r., w celu porównania profilu DNA zwłok NN mężczyzny oraz profilu DNA wyizolowanego ze szczoteczki do zębów Używanej przez P. J. i udzielenie odpowiedzi, czy oba profile są zgodne i należą do tej samej osoby.

Analiza statystyczna porównywanych profili DNA pozwoliła na stwierdzenie, że zwłoki NN mężczyzny znalezione w dniu 27 sierpnia 2007 r. na plaży w Ł. z prawdopodobieństwem granicznym z pewnością są zwłokami P. J..

W dniu 31 października 2014 r. w lokalnych gazetach (...) pojawiła się informacja o zaginięciu P. J. wraz z upublicznieniem jego wizerunku.

Pismem z dnia 4 listopada 2014 r. Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Komendy (...) poinformowało Komendę Powiatową (...) w S. o wynikach dopasowanych profili DNA. Poinformowana została również Komenda (...) w L..

Pismem z dnia 24 listopada 2014 r. (...) w L. poinformowała (...) w G., że dopasowano uprawdopodobniony profil DNA z ujawnionych zwłok zaginionego P. J., (...) w G. wskazało, że zasadne jest wykonanie badań porównawczych poprzez pobranie materiału biologicznego od najbliższej rodziny P. J..

Powódka, E. J. w dniu 22 listopada 2014 r. została powiadomiona przez (...) w M., iż (...) w L. prowadzi postępowanie identyfikacyjne zwłok. Wyraziła ona zgodę na pobranie od niej materiału biologicznego. Zgodę taką wyraziła również A. J.. W tym celu stawiły się do (...) w L..

Postanowieniem z dnia 24 grudnia 2014 r. KP w Ł. dopuściła dowód z opinii Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego (...) Wydziału Biologii na okoliczność ustalenia, czy profil DNA wyizolowany z materiału biologicznego zwłok NN jest zgodny z profilem DNA materiału biologicznego pobranego od powódek.

W następnie powyższego, opracowano opinię z dnia 15 kwietnia 2015 r., nr (...) (...) z przeprowadzonych badań z zakresu genetyki sądowej przez Centralne Laboratorium Kryminalistyczne (...). Na ich postawie stwierdzono, że powódka E. J. jest matką, zaś powódka, A. J. - siostrą biologiczną mężczyzny, od którego pobrano materiał do opinii (...) i jest ekstremalnie mocne w porównaniu do dowodu, że ww. osoby nie są spokrewnione. NN mężczyzna z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością jest synem E. J. oraz bratem A. J..

Wskutek powyższego, postępowania dotyczące poszukiwania zaginionego P. J. i identyfikacji zwłok NN zostały ostatecznie zakończone. W dniu 19 maja 2015 r Urząd Stanu Cywilnego L. wystawił akt zgonu P. J..

Po uzyskaniu zgody Państwowego Inspektora Sanitarnego w L. na ekshumację zwłok, powódki dokonały kremacji ciała P. J. oraz pochowały go w rodzinnym grobie na cmentarzu w M.. Pogrzeb odbył się w dniu 31 maja 2015 r.

E. J., kiedy dowiedziała się, że syn został odnaleziony, nie mogła w to uwierzyć. Na K. pokazano jej łańcuszek, który znaleziono przy P.. Poczula ulgę, ale jednocześnie była bezradna, gdyż P. nie chciała ujawnić do czasu zakończenia czynności wyjaśniających, gdzie jest pochowany P., a czynności te trwały jeszcze kilka miesięcy.

A. J. po uzyskaniu informacji o odnalezieniu brata, załatwiała sprawy w urzędach, zorganizowała pogrzeb brata. Nie poczuła jednak ulgi, a zaczęło rodzić się w niej uczucie, że (...) „zniszczyła jej życie”.

E. J. w pierwszym okresie, gdy zaginął jej syn czuła szok, potem paraliż. Nie była w stanie nic zrobić, nie mogła myśleć. Nie wiedziała, co się z nią działo. P. J. ukończył wcześniej kurs ratownika. Brała pod uwagę, że syn mógł utonąć, ale jego umiejętności dawały nadzieję, iż tak się nie stało.

Wraz z upływem czasu powódka odczuwała strach i rozpacz, które w niej narastały. (...)D.. Zaniedbała relacje z córką, przestała myśleć, że ma drugie dziecko. (...)

Powyższy okres trwał 3 lata. Zaniepokojeni znajomi powódki, mieszkający w (...) zabrali ją ze sobą w 2011 r., tam zamieszkała i rozpoczęła pracę. Jednocześnie zlikwidowała kiosk w Polsce. Zaczęła powracać do wykonywania codziennych obowiązków. Nadal żyła jednak nadzieją, że syn się odnajdzie. W święta, urodziny towarzyszył jej wielki smutek i żal.

E. J. po śmierci syna nie korzystała z konsultacji psychiatrycznej, mimo że czuła się źle psychicznie. Rodzaj i zakres odczuć psychicznych E. J. wskutek nieodnalezienia zwłok P. J. w okresie od 2007 do 2015 r. miał charakter zespołu stresu pourazowego i Odpowiadał stanowi charakterystycznemu dla tzw. „syndromu pustego grobu”.(...) Stan

psychiczny powódki nie wymaga i nie będzie wymagał pomocy psychologa. Powracające od czasu do czasu przykre myśli i odczucia mają u powódki mają charakter przemijający.

E. J. (...) (...).

Powódka doznała ciężkiego urazu psychicznego wskutek nieodnalezienia zwłok P. J. w okresie do 2007 - 2015, braku możliwości pochowania osoby bliskiej, braku możliwości odwiedzania grobu, braku świadomości stanu, w jakim się znajduje. Uszczerbek pod postacią poczucia krzywdy i dyskomfortu jest długotrwały i jeszcze nie przeminął.

Rokowania co do powrotu do zdrowia u powódki są dobre. (...) (...)

A. J. od momentu zaginięcia brata czuje, że jej życie zmieniło się w każdym obszarze, że „jest przegrana”. Po zaginięciu brata odczuwała ogromny niepokój i wielki smutek. Żyła nadzieją, że jej brat się odnajdzie.

Wróciła na studia, bo nie chciała zawieść swej matki. Miała z nią kontakt telefoniczny, ale nie rozmawiała szczerze.

E. J. (...) A. J. (...)

A. J. nie miała siły, by dźwigać ciężar związany z utratą brata. (...)

Udała się po pomoc do psychologa, (...). Teraz ma żal do siebie, że zaufała (...), że^(:) nie wymagała od nich większego zaangażowania.

Do 2014 r. miała nadzieję, że brat żyje. Byli chwile, iż miała przecucie, że brat wejdzie do domu z żoną i swoimi dziećmi.

A. J. (...) W 2010 r. zarejestrowała się w (...). Rozpoznano u niej zaburzenia (...) W 2015 r. zachorowała na (...) (...).

A. J. wskutek nieodnalezienia zwłok brata odczuwała przede wszystkim intensywny lęk, przerażenie, rozpacz, złość, poczucie winy i klęski, bezradność, niepokój o przyszłość, brak poczucia bezpieczeństwa, poczucie utraty kontroli i żal. Silne przeżycie w okresie 2007 - 2015 dotyczyły całej sfery psychofizycznej powódki. (...)

Rokowanie co do powrotu A. J. do zdrowia nie jest jednoznaczne. (...) (...). Przedłużający się okres żałoby jest emocjonalnie bolesnym, co może zagrażać spójności rodziny. Wydaje się, że proces żałoby u powódki znalazł się w fazie reorganizacji i trudno przewidzieć, jak długo będzie trwał.

A. J. (...). Jednak jej więzi z bratem były nacechowane czułością, głęboką i silną więzią, o wiele większą niż z matką. Brat był dla niej wsparciem, autorytetem, substytutem ojca. Utrata brata była dla niej urazem psychicznym, wyjątkowo dotkliwym i moralnie bolesnym. Powódka nie miała szans przeżycie normalnej żałoby, gdyż wiele lat niepewności było karmione nadzieją, że brat żyje i wróci. (...) (...).(...)

A. J. wskutek nieodnalezienia zwłok P. J. w okresie do 2007 - 2015, braku możliwości pochowania osoby bliskiej, braku możliwości odwiedzania grobu, braku świadomości stanu, w jakim się znajduje doznała ciężkiego i długotrwałego urazu psychicznego który skutkowało dużym uszczerbkiem na zdrowiu psychicznym. (...) Uszczerbek na zdrowiu wynosi co najmniej 10%. (...) Fakt pochowania P. J. w grobie rodzinnym przyniósł niewielką poprawę w zdrowiu powódki, gdyż głównym problemem jest poczucie winy, a częściowo jedynie straty osoby bliskiej.

E. J. ma (...). Od października 2018 r. jest na emeryturze. Mieszka z córką A. w Ś.. Ma nadal możliwość pracy w (...). Uporała się z problemem (...) (...). Gdy jest w M. odwiedza grób syna. Jest szczęśliwa, że syn „wrócił do domu”, że jest pochowany w rodzinnym grobie. Wskazuje, że w latach 2007 - 2015 najgorsze było uczucie niepewności co do stanu, w którym znajduje się syn, P.. Aktualne relacje z córką A. są dobre.

A. J. ma (...) lata. Mieszka z matką w Ś.. W tym miejscu wynajmuje pokoje dla turystów. Z tej sezonowej działalności próbuje się utrzymać. Nie jest w stanie zatrudnić się na etat z uwagi na jej uprzednie problemy ze zdrowiem. (...)

(...)

Podejmuje co jakiś czas terapie (...), jednak nie kończy ich. Ostatnia była we wrześniu 2018 r. Nie chce innym mówić o swoich odczuciach. Jej relacje z matką są poprawne. Nie rozmawiają o sprawie zaginięcia brata, P.. Powódka nie chce z matką rozmawiać na ten temat. Razem jednak odwiedzają brat P..

W dniu 29 maja 2015 r. E. J. wydatkowała kwotę 2.380,00 zł na ekshumację zwłok P. J.. Poniosła również wydatek w wysokości 1.460,00 zł przeniesienia zwłok P. J. z cmentarza w Ł. na cmentarz w M..

E. J. w okresie 2007 - 2014 opłacała składki ubezpieczeniowe w (...) U. Towarzystwie (...) SA na rzecz ubezpieczonego P. J.. Po wniesieniu powództwa otrzymała zasiłek pogrzebowy w wysokości 5.418,28 zł.

Wobec powyższych ustaleń, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż powództwo zasługuje na uwzględnienie w znacznej mierze.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów przedstawionych przez obie strony. Ich autentyczność nie była bowiem wzajemnie kwestionowana. Nadto Sąd Okręgowy oparł się na spójnych i zgodnych zeznaniach świadków J. F. i E. S.. Dodatkowo Sąd Okręgowy dokonał ustaleń faktycznych na podstawie opinii sądowych(...)biegłych sądowych L. K. i E. Z. oraz opinii sądowej biegłego z zakresu (...), P. R. i opinii sądowej biegłej z zakresu (...), M. C.. Opinie te Sąd uznał za rzetelne. Sąd Okręgowy w całości dał wiarę przesłuchaniu powódek, gdyż ich konsekwentna i logiczna treść tworzyła spójną całość. Zeznaniami świadków: D. M., Ł. K., M. M., L. J., K. R. i I. K., Sąd dał wiarę w zakresie, w jakim znalazły potwierdzenie w dokumentacji zgromadzonej w sprawie, w tym w notatkach służbowych, decyzjach procesowych, czy opiniach przeprowadzonych na potrzeby prowadzonych postępowań.

Sąd Okręgowy wskazał, iż roszczenie powódek oparte jest na instytucji ochrony dóbr osobistych. Powódki podały, że wskutek zaniedbań władzy publicznej doszło do naruszenia dóbr osobistych powódek w postaci więzi rodzinnych, niezakłóconego prawa do kultu i pamięci po osobie zmarłej oraz zdrowia i spokoju psychicznego.

Powołując się na dorobek judykatury, Sąd Okręgowy wskazał, iż więź emocjonalna łącząca osoby bliskie jest dobrem osobistym. W konsekwencji powyższego, doznana na skutek śmierci osoby bliskiej krzywda jest następstwem naruszenia dobra osobistego, jakim jest relacja między zmarłym, a osobą zainteresowaną. Nie ulegało wątpliwości Sądu, że zdrowie, w tym spokój psychiczny, to również dobra osobiste. Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że zdrowie wymienione jest wprost w treści art. 23 k.c. jako przykład dobra osobistego. Także kult pamięci osoby, zmarłej stanowi w ocenie Sądu Okręgowego dobro osobiste. Sąd przyznał rację powódkom, iż z dobrem tym związane jest poszanowanie do czczenia kultu osoby zmarłej, odwiedzania grobu i utrzymywania więzi uczuciowe oraz, że w zakres powyższego dobra wchodzi również możliwość złożenia osoby bliskiej w grobie, zapewniania przez to osobnie zmarłej kultu, w tym kultu pamięci, wykonywania uprawnień - odwiedzanie grobu, dbanie o grób, spokój związany ze złożeniem osoby bliskiej w grobie, danie możliwości przeżywania bólu po stracie osoby bliskiej. Do zakresu tego dobra wlicza się również element osobisty, związany z uczuciami, tj. szacunek dla wspomnień i pamięci po zmarłej, najbliższej osobie, prawo do urządzenia pogrzebu, grobowca, decydowanie o wyglądzie grobowca, załatwianie spraw związanych z zarządzaniem grobowcem, ochronie przed naruszeniami, składanie wieńców zapalane zniczy, odwiedzanie w święta. To dobro osobiste, tj. kultem pamięci osoby zmarłej. Sąd Okręgowy zważył, że zgłoszone przez powódki dobra osobiste w postaci więzi rodzinnych, prawa do kultu i pamięci po najbliższej zmarłej osobie oraz zdrowie i spokój psychiczny to dobra osobiste, które podlegają ochronie prawnej. Na powódkach spoczywał jednak ciężar wykazania, że pozwany naruszył te dobra.

W związku z tym, że pozwany jest Skarb Państwa, Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo mogło zostać uwzględnione jedynie wówczas, gdy naruszenie dóbr osobistych nastąpiło wskutek niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej (art. 417 § 1 k.c.).

Sąd Okręgowy zgodził się z pozwany, iż przesłankę odpowiedzialności Skarbu Państwa należy rozumieć wąsko, tj. opartą na przesłance obiektywnie niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy

publicznej, przy czym wina pozostaje poza przesłankami konstytuującymi obowiązek odszkodowawczy. Zatem, powódki winny były wykazać, że funkcjonariusze (...) przy wykonywaniu czynności związanych z poszukiwaniem P. J. oraz przy wykonywaniu czynności związanych z ujawnieniem zwłok NN mężczyzny naruszyły przepisy prawa. Kwestia zawinienia była dla Sądu obojętna.

Ocena działań funkcjonariuszy (...) dokonywana była w oparciu o Zarządzenie r 352 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia zwłok (Dziennik Urzędowy KMP z dnia 12.08.2003 r.), wydanym na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji oraz w Zarządzenie nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 czerwca 2012 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanych zwłok oraz szczątków ludzkich (Dziennik Urzędowy KMP z dnia 05.06.2012 r.), również wydanym na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, które to zarządzenie uchyliło zarządzenie nr 352.

Sprawą mającą podstawowe znaczenie dla oceny prawidłowości podjętych działań przez funkcjonariuszy (...) w zakresie poszukiwania zaginionego P. J. jest kwestia, czy zaginięcie to zostało zakwalifikowane do kategorii I, czy II. Okoliczność ta determinowała bowiem zakres obowiązków funkcjonariuszy (...). Przy kwalifikacji do kategorii I obowiązków funkcjonariuszy było więcej.

W myśl § 5 zarządzenia nr 352, kategorię osoby zaginionej określał policjant sporządzający zawiadomienie o zaginięciu po dokonaniu analizy i oceny podanych w nim faktów i okoliczności; w razie wątpliwości w tym zakresie rozstrzygał kierownik jednostki (...), w której przyjęto zawiadomienie.

Co szczególnie istotne, w zawiadomieniu o zaginięciu P. J. nie wskazano kategorii osoby zaginionej (k. 50), co stanowiło uchybienie proceduralne.

Sąd Okręgowy dostrzegł, że w telegramie z dnia 09.08.2007 r. kierowanym do (...) S. oraz do Dyżurnego Operacyjnego KGP (k. 61) wpisano kategorię II zaginięcia, ale brak było w ocenie Sądu Okręgowego dowodu, że telegram ten został wysłany. Sąd Okręgowy uznał zatem, że depeszy tej nie nadano biegu, przez co treść przywołanego telegramu jest obojętna dla stanu faktycznego. Nadto świadek, Ł. K. - policjant (...) S. od 2009 r. zeznał, że zaginięcie P. J. zostało zakwalifikowane do kategorii II (k. 384 - 384v). Jednak na czas przyjmowania zawiadomienia o zaginięciu, tj. w 2007 r. świadek ten nie pracował z pozwanej jednostce (...), przez co jego zeznania w powyższym zakresie nie są obiektywne. Jednocześnie z zeznań świadka, I. K. - funkcjonariusza (...) w (...) w D. w 2007 r. wynika, że poszukiwanie P. J. zostało zakwalifikowane do kategorii I (k. 457v - 458). Również z przesłuchania powódek wynika, że były one zapewnianie przez policjantów w D. i S., że sprawa zaginięcia P. J. ma charakter priorytetowy, co mogło wywołać u powódek uzasadnione przekonanie, że jego zaginięcie zakwalifikowano do kategorii I. Powódka A. J. podała wprost, iż policjanci poinformowali powódki o tym, że zaginięcie zostało zakwalifikowane do I grupy (k. 381).

Wprawdzie z wpisu do (...) wynika, że zaginięcie miało kategorię II (k. 826), to jednak niezakwalifikowanie zaginięcia do kategorii w zawiadomieniu o zaginięciu miało bardzo poważne konsekwencje dla dalszego biegu czynności poszukiwawczych P. J.. Nie wyznaczyło bowiem zakresu obowiązków funkcjonariuszy (...), przez co działania funkcjonariuszy na dalszym etapie były chaotyczne.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Okręgowy przywołał definicję osoby zaginionej kategorii I i osoby zaginionej kategorii II, zawartą w § 1 pkt 2 i 3 zarządzenia nr 352.

Mając na uwadze powyższe definicje Sąd Okręgowy zważył, że zaginięcie P. J. winno było zostać zakwalifikowane do kategorii II. Brak było bowiem dowodów, czy okoliczności, które pozwalałyby przyjąć, że opuszczenie miejsca pobytu przez P. J. było nagłe w okolicznościach uzasadniających podejrzenie popełnienia na jego szkodę przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności. Przy założeniu, że w dosłoby do zakwalifikowania P. J. do kategorii II, obowiązki policjantów określał § 7 ust. 2 zarządzenia nr 352, zgodnie z którym należało:

1. dokonać rejestracji informacji o zaginięciu oraz rejestracji osoby zaginionej w ewidencji policyjnej (vide również § 4 i § 1 pkt 12 zarządzenia nr 352);

6. uzyskać fotografię osoby zaginionej i wprowadzić do ewidencji policyjnej;

7. podjąć czynności określone w § 2 ust. 4, jeżeli uzasadnia to treść przyjętego zawiadomienia.

Złożony do akt sprawy wpis do (...) (k. 826) wskazuje, że zaginięcie P. J. zostało zarejestrowane. Jednakże wpis ten Sąd Okręgowy uznał za lakoniczny choćby w porównaniu z wpisem do (...) dokonany choćby przez (...) L. w sprawie odnalezienia zwłok NN na plaży w Ł. (k. 821). Sąd Okręgowy podkreślił, że wpis do (...) dokonany przez KP D. w ogóle nie zawierał rysopisu zaginionego, pomimo, iż w zawiadomieniu o zaginięciu P. J. został zawarty rysopis oraz znaki szczególne zaginionego. Nadto, funkcjonariusze (...) KP D. nie wprowadzili fotografii P. J. do ewidencji policyjnej, pomimo, że fotografią taką dysponowali oraz pomimo obowiązku opisanego w przywołanym § 7 ust. 2 zarządzenia nr 352.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy za zasadny uznał wniosek, że funkcjonariusze (...) naruszyli istniejące procedury w zakresie czynności poszukiwawczych.

Ponadto, Sąd Okręgowy wskazał, że z treści § 38 ust. 1 zarządzenia nr 352 wynika, że o poszukiwaniu osoby ogłasza się w razie potrzeby komunikaty w środkach masowego przekazu. Obowiązek ten nie został ograniczony do kategorii I. Wobec powyższego Sąd uznał, że dotyczył również kategorii II. Funkcjonariusze (...) KP D., ani (...) S. nie ogłosili jednak informacji o poszukiwaniu P. J. w środkach masowego przekazaniu. Uczyniono to dopiero 31 października 2014 r., kiedy została wydana opinia Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Komendy (...) w W. nr (...) - (...) z dnia 31 października 2014 r., z której wynikało, że analiza statystyczna porównywanych profili DNA pozwala na stwierdzenie, że zwłoki NN mężczyzny znalezione w dniu 27 sierpnia 2007 r. na plaży w Ł. z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością są zwłokami P. J..

Nadto, zarządzenie nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 czerwca 2012 r., wprowadziło nowe, dodatkowe obowiązki dla Policji w związku z poszukiwaniem osób zaginionych. Wyznaczyło trzy kategorie osób zaginionych (§ 2 ust. 1 pkt 2, 3, 4). Mając na uwadze definicje osób wg kategorii zaginięcia P. J. należałoby zaliczyć do kategorii II. § 9 ust. 2 pkt 4 zarządzenia nr 124 nakazał zlecenie oznaczenia kodu genetycznego materiału biologicznego pochodzącego od osoby zaginionej lub osób z nią spokrewnionych celem porównania go z profilami zarejestrowanymi w bazie danych DNA w terminie 180 dni od daty przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu. (...) S. nie wykonało powyższego obowiązku w powyższym czasie. Dopiero pismem z dnia 1 lipca 2014 r. wystąpiło do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Komendy (...) w W. z wnioskiem o oznaczenie kodu genetycznego zaginionego P. J. i porównanie go z profilami zarejestrowanymi w Bazie Danych DNA. Wskazano, że zabezpieczono materiał biologiczny do analizy DNA w postaci szczoteczki do zębów oraz pędzelka do czyszczenia maszynki do włosów.

Sąd Okręgowy dostrzegł, iż świadek Ł. K. zeznał, że nowe zarządzenie dotyczące osób zaginionych obowiązywało od 2012 r. i obligowało funkcjonariuszy (...) do dobrania i wyizolowania profilu DNA, to jednak baza DNA zaczęła działać dopiero po 2 latach (k. 384- 384v). Nadto świadek, D. M. zeznał, że w 2007 r. policjanci pobrali materiał biologiczny P. J., ale nie dlatego, iż mieli taki obowiązek, ale „tak w razie czego, jakby kiedyś w przyszłości się przydało”, a powstanie bazy danych DNA nastąpiło w 2013 r. i faktyczne wykorzystanie tego narzędzia nastąpiło w 2014 r. (k. 381v- 382). Jednak okoliczność powyższa nie miała dla Sądu Okręgowego istotnego znaczenia. Brak jest bowiem obiektywnego dowodu wskazującego, że baza DNA rzeczywiście zaczęła funkcjonować w 2014 r.

Nadto, w ocenie Sądu Okręgowego KP D. oraz (...) S. dopuściło się uchybień przy czynnościach poszukiwawczych również innego rodzaju: nie wysłało w 2007 r. telegramu do (...), KGP oraz sąsiednich KP i (...) z informacją o poszukiwaniu P. J., do 2008r. nie analizowano informacji o odnalezionych zwłokach NN z innych jednostek. (...) S. dopiero telegramem z dnia 1 sierpnia 2008 r. poinformowało dyżurnego (...) w S. oraz (...) G., że prowadzone

jest postępowanie- poszukiwawcze P. J.. Przez pierwszy rok od zgłoszenia - w zasadzie nie były podejmowane realne działania ukierunkowane do poszukiwania P. J..

Zatem, nie ulegało wątpliwości Sądu Okręgowego, że po stronie(...) D. i (...) S. doszło do naruszenia przepisów prawa regulujących kwestie poszukiwania osób zaginionych. W ocenie Sądu miały one wpływ na wydłużenie okresu skojarzenia dwóch zdarzeń, tj. zaginięcia P. J. z faktem znalezienia zwłok NN w Ł.. Wydłużenie tego czasu bezpośrednio wpływało na krzywdę powódek związaną z nieodnalezieniem osoby bliskiej, niepochowania go w grobie, o czym będzie niżej. Przede wszystkim, gdyby funkcjonariusze (...) zamieścili dokładny rysopis zaginionego oraz zdjęcie P. J. w (...), a także zamieścili informację o poszukiwaniu P. J. w mediach, mogłoby dojść do wyjaśnienia przyczyny jego zaginięcia w krótkim czasie. Ciało P. J. zostało bowiem odnalezione na plaży w Ł. w dniu 27 sierpnia 2007 r. Informacja o znalezieniu ciała denata zawarta była w lokalnej/ (...) prasie (k. 130). Odległość pomiędzy D. a Ł. wynosi w linii brzegowej około 100 km. Zatem istniała szansa na połączenie zaginięcia P. J. z wypłynięciem na plażę zwłok NN, jeśli nie przez samych policjantów, to być może przez osoby trzecie, które czytają prasę lokalną. Brak komunikacji (...) D. i (...) S. z sąsiednimi komisariatami (...), w tym z Ł. i (...) L. była dla Sądu Okręgowego niezrozumiała, m.in. dlatego, że było wysoce prawdopodobne, że P. J. utonął, co oznaczało, że jego ciało być może wypłynie przy linii brzegowej Morza B., tak też się stało. Zatem, rozsądek nakazywał podejmowanie działań ustalających, czy w sąsiednich rejonach doszło do ujawnienia zwłok NN. Takie ustalenie (...) S. zaczęło wykonywać dopiero w 2008r., obejmując z resztą zapytaniem okres po 2008 r.

Sąd Okręgowy zważył, iż do uchybień po stronie KP Ł. i (...) L. doszło również w zakresie czynności związanych z ujawnieniem zwłok NN, choć uchybienia te miały zdecydowanie mniejszy rozmiar niż w przypadku KP D. i (...) S.. Uchybienia, których dopuściło się (...) w Ł., to zaniechanie telefonicznego skontaktowania się z (...) S. i KP D., pomimo, że we wrześniu 2007 r. tego rodzaju kontakt nawiązało z (...) w W., (...) w P., K. w S., KP w U., KP w G. po to, by uzyskać informacje, czy są prowadzone poszukiwania osób zaginionych i na tej podstawie ustalenie tożsamości osoby, którą odnaleziono przy hotelu (...) {k. 136} oraz, że w informacji o znalezieniu zwłok na plaży w Ł. nie podano wiadomości o dowodach rzeczowych w postaci łańcuszka koloru srebro - złotego oraz ćwieka. Nadto (...) L. zaniechało przeprowadzenia typowania na podstawie danych zgromadzonych w ewidencji policyjnej, przez co naruszyło § 31 pkt 2 zarządzenia nr 352 i § (...) ust. 1 pkt 2 zarządzenia nr 124. Jako zasadny Sąd Okręgowy uznał również zarzut, iż otrzymany wynik wyizolowanego w 2007 r. profilu DNA P. J. przesłano do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego (...) dopiero w 2014 r. Wykonanie powyższych czynności mogłoby bowiem przyczynić się do identyfikacji zwłok w zdecydowanie krótszym czasie, przez co cierpienia i krzywdy powódek miałyby mniejszy rozmiar.

Reasumując, Sąd Okręgowy wskazał, iż opisane wyżej zachowanie funkcjonariuszy (...) KP D., (...) S., KP Ł. i (...) L., nosiło cechę bezprawności i doprowadziły do wydłużenia okresu skojarzenia faktu odnalezienia zwłok mężczyzny NN w Ł. z zaginięciem P. J. w D.. Przez to doszło do naruszenia dobra osobistego powódek w postaci niezakłóconego prawa do kultu i pamięci po osobie zmarłej oraz zdrowia powódek. Zarzuty o naruszeniu więzi rodzinnych nie znalazły jednak potwierdzenia w okolicznościach niniejszej sprawy. Osłabione relacje pomiędzy powódkami po zaginięciu P. J. wpisały się w naruszenie dobra osobistego w postaci zdrowia.

Z zeznań świadków J. F. i E. S., a przede wszystkim z przesłuchania powódek wynika, jak ogromną krzywdę doznały powódki wskutek nieodnalezienia P. J. w rozsądnym i realnym terminie. Ponadto, powódki opisały rozmiar ich krzywdy, która przede wszystkim polegała na wieloletnim okresie niepewności i oczekiwała na powrót P. J.. Obie powódki zamknęły się w sobie, nie były w stanie realizować dotychczasowych ról społecznych i rodzinnych. Izolowały się od innych, czuły się bezradne i nieszczęśliwe. Powódka, E. J. zaprzestała prowadzenia sklepu i zaczęła nadużywać (...) zaś A. J. straciła motywację do rozwoju zawodowego, a jej relacje z dotychczasowym partnerem nie przetrwały trudnego dla niej czasu. Nadto relacje obu powódek przez wiele lat od zaginięcia P. J. stały się słabe. Powódki nie rozmawiały na temat zaginięcia osoby im bliskiej. U E. J. (...) P. ; w D., (...) P. (...) Powódki nie były dla siebie wsparciem. I o ile E. J. mogła liczyć na przyjaciół, którzy ostatecznie, w 2011 r., zabrali ją do (...) o tyle A. J. w samotności starała się dźwigać ciężar utraty brata, .który był jej najbliższą osobą w życiu.

Stan emocjonalny powódek w sposób pełny i rzetelny opisała biegła sądowa z zakresu (...), M. C.. Pisemna opinia sądowa została przez nią sporządzona w szczegółowy sposób. Biegła opisała szereg negatywnych odczuć i uczuć powódek, które im towarzyszyły wskutek nieodnalezienia P. J. w latach 2007 - 2015, brak możliwości pochowania syna/brata oraz braku świadomości w jakim stanie się znajduje. Zakres i rodzaj tych uczuć był niezwykle smutny.

Wprawdzie pozwany złożył zastrzeżenia do tej opinii (k. 756), wskazując, by biegła wskazała, czy utarta przez E. J. pracy mogła mieć wpływ na jej stan psychiczny, kiedy powódka straciła pracę i jak sobie z tym poradziła, czy śmierć rodziców miała wpływ na psychikę powódki, czy rozwód z mężem miał wpływ na psychikę. Zdaniem pozwanego, E. J. (...) syna mogła mieć problemy(...). W ustnej opinii uzupełniającej biegła podtrzymała swe wnioski. Wskazała, że rozwód, utrata pracy, czy śmierć rodziców miała negatywny wpływ na stan emocjonalny powódki, to jednak zdarzenia związane z zaginięciem jej syna doprowadziło do stanu, który został opisany w pisemnej opinii. Jednocześnie biegła podczas wydanie ustnej opinii uzupełniającej podała, że powódka, E. J. poradziła sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi. Natomiast A. J. nie. Sąd Okręgowy uznał zatem, że ustna opinia dopełniła pisemną, przez co obie stanowiły logiczną całość.

Okoliczności związane z zaginięciem P. J. oraz brakiem informacji o jego stanie przez lata 2007 - 2015 doprowadziło do rozstroju zdrowia powódek, który został opisany szczegółowo przez biegłego z zakresu (...), P. R.. Również i tę opinię Sąd Okręgowy uznał za wiarygodną z uwagi na jej uporządkowaną, szczegółową i logiczną treść. Z opinii tej wynikało, że E. J. doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu psychicznym, przy czym rokowania co do powrotu jej do zdrowia są dobre. Natomiast A. J. doznała ciężkiego i długotrwałego urazu (...)Uszczerbek na zdrowiu wynosi co najmniej 10%, a powódka nadal odczuwa skutki emocjonalne tego dramatycznego dla niej okresu życia., zaś rokowania co do” powrotu do zdrowia są niepewne.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że powódki złożyły zastrzeżenia do powyższej opinii. Dotyczyły one jednak tego, że część informacji o E. J. (...) A. (...)

Również pozwany złożył zastrzeżenia wskazując, (...)

Biegły P. R., ustosunkowując się do zarzutów wskazał, że uraz psychiczny wywołany zaginięciem brata spowodował znaczny i najprawdopodobniej trwały uszczerbek na zdrowiu powódki A. J. oraz, że wpływ jej cech osobowych na uszczerbek na zdrowiu był nikły. (...)W zakresie E. J. podał, iż pod pojęciem urazu psychicznego rozumie się każdy stres uwarunkowany dramatycznym wydarzeniem zewnętrznym, który (...)

Pozwany zakwestionował obie opinie, wnosząc o wezwane biegłego na termin celem zadania szczegółowych pytań i złożenia wyjaśnień co do treści sporządzonych pisemnych opinii, a z ostrożności procesowej wniósł o przeprowadzenie dowodu z kolejnej opinii (k. 693). Sąd Okręgowy oddalił powyższy wniosek, albowiem biegły P. R. w pełny i rzetelny sposób na piśmie ustosunkował się do stawianych zarzutów, a wezwanie biegłego celem zadania „szczęgółowych pytań” bez wskazania, jakiego rodzaju to miałyby być pytania, Sąd Okręgowy uznał za zbyt ogólnikowe stanowisko procesowe.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał opinie biegłego, P. R. za rzetelne, przez co wiarygodne. Również opinie sądowe (...) B. L. K. i E. Z. Sąd uznał za wiarygodne, przy czym opinie opisane wyżej w szerszy i dokładniejszy sposób opisały stan emocjonalny powódek oraz skutki długiego okresu poszukiwania P. J. na ich zdrowie psychiczne powódek.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że w związku z naruszeniem dóbr osobistych powódek w postaci dobra osobistego powódek w postaci niezakłóconego prawa do kultu i pamięci po osobie zmarłej oraz zdrowia powódek. Dlatego roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia Sąd Okręgowy uznał za zasadne. Krzywda obu powódek była niezwykle wysoka a cierpienie ogromne, tak jak to same opisały i tak jak wynika to z opinii sądowych wyżej wymienionych. W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy uznał, że kwota 250.000,00 zł zadośćuczynienia dla A. J. oraz kwota 200.000,00 zł dla E. J. są adekwatne do rozmiaru ich krzywdy. Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż sytuacja A. J. jest poważniejsza niż E. J.. Z opinii sądowych wynikało bowiem, że poniosła ona dużo większą stratę

emocjonalną, życiową i psychiczną aniżeli jej matka. Nadto rokowania powrotu do zdrowia w stosunku do A. J. są niepewne. Do dzisiaj towarzyszy jej uczucie silnego smutku, nie odzyskała umiejętności cieszenia się, nie podjęła aktywności życiowej (zawodowej, - emocjonalnej itp.). Powyższe okoliczności zadecydowały o zróżnicowaniu kwot zadośćuczynienia dla każdej z powódek. Ostatecznie, na podstawie art. 24 k.c. w zw. z art. 417 k.c. orzeczono jak w pkt 1 i 2 sentencji - E. J. przyznano kwotę 200.000,00 zł zadośćuczynienia, zaś A. J. kwotę 250.000,00 zł zadośćuczynienia.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 415 k.c. w zw. z art. 417 k.c. a contrario oddalił powództwo w zakresie odszkodowania, tj. kwoty 9.258,28 zł. W ocenie Sądu brak było związku przyczynowego pomiędzy zaniechaniami funkcjonariuszy (...) a poniesionymi wydatkami. Gdyby działanie podejmowane były w krótszym czasie, to i tak wydatki na usługi pogrzebowe i koszt przeniesienia grobu P. J. zostałyby przez powódkę poniesione. Co do zapłaty kwoty 5.418,28 zł. tytułem utraty zasiłku pogrzebowego, powódki cofnęły powództwo, wobec zapłaty tego świadczenia po wytoczeniu powództwa. Jednakże pozwany nie złożył oświadczenia, czy wyraża zgodę na cofnięcie powództwa. Dlatego w zakresie tej kwoty Sąd Okręgowy również oddalił powództwo.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 par 1 i § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2012 r., mając na uwadze wynik procesu. Powódka A. J. wygrała w 100%, zaś E. J. w 77 %. Na koszty strony złożyło się wynagrodzenie fachowych pełnomocników w kwocie 10.800,00 zł. Nadto po stronie powódek - opłata od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł. oraz częściowo opłata od pozwu w kwocie 3.000,00 zł. po stronie E. J..

Apelację (k. 875 - 894) od powyższego wyroku wywiódł pozwany. Zaskarżając wyrok w części, w zakresie pkt. 1, 2, 4 i 5, zarzucił mu:

1. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z ustnej opinii biegłego P. R. (3) oraz dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii sądowej, podczas gdy opinie biegłego sądowego sporządzone w toku niniejszego postępowania nie mogły zostać uznane za wiarygodne,
2. naruszenie przepisu postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodu z zeznań powódek E. J. oraz A. J., która doprowadziła do błędnego uznania przez Sąd I instancji, że krzywda obu powódek była niezwykle wysoka, a cierpienie ogromne,
3. naruszenie przepisu postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodu z:
 - a. opinii biegłej sądowej z zakresu (...) klinicznej M. C. (2), która doprowadziła do przyjęcia przez Sąd I instancji, że biegła w sposób pełny i rzetelny opisała stan emocjonalny powódek, a opinie pisemna i ustna stanowiły logiczną całość,
 - b. opinii biegłego sądowego z zakresu (...) doktora med. P. R. (3), która doprowadziła do błędnego uznania przez Sąd I instancji, że biegły w pełny i rzetelny sposób na piśmie ustosunkował się do stawianych zarzutów, a w konsekwencji że opinie biegłego są rzetelne i wiarygodne,
 - c. opinii biegłych B. L. K. i E. Z., która doprowadziła do błędnego uznania przez Sąd I instancji, że opinie te są wiarygodne i mogą stanowić podstawę wyrokowania,
4. naruszenie przepisu postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodu z zeznań świadków - policjanta Ł. K., co doprowadziło do błędnego uznania przez Sąd I instancji, że skoro w momencie przyjmowania zawiadomienia o zaginięciu, tj. w 2007 r. świadek nie pracował w pozwanej jednostce policji, jego zeznania w powyższym zakresie nie są obiektywne,

5. naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę działania pozwanych jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, co doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego i przyjęcia, że zaktualizowały się wszystkie przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa wymienione w art. 417 § 1 k.c.,

6. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 23 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, iż w niniejszej sprawie doszło do naruszenia dóbr osobistych powódek, a ponadto że kwota zasądzona na rzecz każdej z powódek tytułem zadośćuczynienia stanowi sumę odpowiednią w rozumieniu tego przepisu, podczas gdy została ona ustalona przez Sąd z pominięciem kryteriów wynikających z orzecznictwa sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego,

7. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż datą początkową naliczania odsetek za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia pieniężnego jest w niniejszej sprawie dzień 6 stycznia 2016 r., mimo że wspomniane świadectwo było sporne zarówno co do zasady, jak i co do wysokości, a jego wysokość została ustalona arbitralnie przez Sąd.

Wobec powyższych zarzutów, skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1., 2., 4. i 5. poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od każdej z powódek na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm prawem przepisanych oraz na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. o zasądzenie odsetek od kwoty stanowiącej koszty procesu w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia ogłoszenia wyroku Sądu Apelacyjnego do dnia zapłaty,

8. na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398 k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c. o reasumpcję niezaskarżalnych postanowień Sądu Okręgowego w (...) w przedmiocie oddalenia wniosków strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z ustnej opinii biegłego R. oraz o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii sądowej i wnosząc o wezwanie biegłego na rozprawę celem zadania szczegółowych pytań i złożenia przez biegłego wyjaśnień co do treści sporządzanych w przedmiotowej sprawie opinii, a z ostrożności procesowej, w przypadku nieuwzględnienia wyżej wymienionego wniosku, wnosząc o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii nowego biegłego celem przeprowadzenia nowej opinii w przedmiotowej sprawie,

9. przeprowadzenie rozprawy,

oraz, w przypadku nieuwzględnienia wniosku wskazanego w pkt. 1., o:

10. uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt 1., 2., 4. i 5. oraz przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach procesu,

11. zasądzenie od każdej z powódek na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm prawem przepisanych, a także o zasądzenie odsetek od kwoty stanowiącej koszty procesu w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty.

W **odpowiedzi na apelację** (k. 910 – 915) powódki wniosły o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie na rzecz każdej z powódek kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego radcy prawnego według norm przepisanych wraz z odsetkami od zasądzonej kwoty kosztów procesu w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia ogłoszenia wyroku Sądu Apelacyjnego do dnia zapłaty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona w części.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż wniesiony przez stronę pozwaną środek zaskarżenia został oparty na zarzutach dotyczących naruszenia prawa procesowego i materialnego. Prawidłowość zastosowania lub wykładni prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na kanwie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy ustalony przez Sąd I instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń (vide: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 r., II CKN 60/97, OSNC1997/9/128). Powyższe rodzi zaś konieczność rozpoznania w pierwszym rzędzie zmierzających do zakwestionowania stanu faktycznego zarzutów naruszenia prawa procesowego.

W wyniku przeprowadzonej kontroli instancyjnej Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, iż Sąd I instancji w sposób prawidłowy ustalił okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, zaś informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych uzupełniają się nawzajem i potwierdzają, a jako takie są w pełni wiarygodne. Z tych też względów - mając jednocześnie na uwadze zasadę bezpośredniości - Sąd Apelacyjny przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego, szczegółowego przytaczania (vide: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776). Dla porządku należy wskazać, iż nie stwierdzono również wadliwości postępowania przed Sądem I instancji, skutkujących jego nieważnością.

Przechodząc do merytorycznej oceny wniesionego środka zaskarżenia należy wskazać, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Jeżeli zaś z materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena ta nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby na podstawie tego materiału w równym stopniu dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął Sąd, doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena Sądu.

W świetle powyższego, zarzuty apelacji pozwanego dotyczące naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny uznał za nieskuteczne, gdyż pozwany nie wykazał w żadnej mierze, by Sąd I instancji uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Do twierdzeń skarżącego w odniesieniu do poszczególnych dowodów, Sąd Apelacyjny odnie się wprost w dalszej części uzasadnienia.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut naruszenia 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. Opinia biegłego, podobnie jak inne dowody, podlega ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., z tym, że Sąd stosuje szczególne dla tego dowodu kryteria oceny, takie jak: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej. Należy podkreślić, że specyfika oceny tego dowodu polega na tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych. Może ocenić opinię tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia i wiedzy powszechnej. Szczególnie istotne znaczenie ma zatem kryterium poziomu wiedzy biegłego, a także przedstawiony przez niego sposób argumentacji.

W pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia Sąd Okręgowy w sposób szczegółowy uzasadnił powody, dla których wniosek dowodowy strony pozwanej podlegał oddaleniu. Biegły P. R. ustosunkował się na piśmie do stawianych przez pozwanego zarzutów. Ponowne wzywianie biegłego celem zadania pytań, bez jednoczesnego doprecyzowania przez pozwanego ich treści, Sąd Okręgowy słusznie uznał za zbyt ogólnikowe stanowisko procesowe. W takim wypadku, wniosek taki musiał być uznany za zmierzający wyłącznie do nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu, co skutkowało jego pominięciem. Ponadto, pozwany nie wykazał potrzeby dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego. Potrzeba

powołania innego biegłego lub dalsze uzupełnienie przedstawionej opinii powinny wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczasowej opinii.

W treści apelacji pozwany podważał nie tylko dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę materiału dowodowego i oparcie ustaleń na opinii biegłego P. R. (3), lecz kwestionował wszystkie sporządzone w niniejszej sprawie opinie.

Wszystkie wydane w niniejszej sprawie opinie biegłych Sąd Apelacyjny uznał za wiarygodne i mogące stanowić podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Opinie te zostały bowiem sporządzone przez osoby posiadające odpowiednią wiedzę fachową z zakresu (...) (P. R.) i (...) (M. C., L. K. i E. Z.). Biegli poprawnie przeanalizowali stan faktyczny, prawidłowo zgromadzili materiały potrzebne do wydania opinii i sporządzili je, uwzględniając wszystkie aspekty sprawy. Zdaniem Sądu zarówno opinie pisemne jak i uzupełniające są jasne, logiczne i wewnętrznie niesprzeczne, stąd nie sposób znaleźć uzasadnienia do zakwestionowania wniosków w nich zawartych.

Istotna część apelacji koncentrowała się na kwestii niedostatecznego uwzględnienia przez Sąd I instancji w dokonanych ustaleniach faktycznych czynności podjętych przez jednostki organizacyjne (...) w celu: po pierwsze, odnalezienia P. J., którego zaginięcie zostało zgłoszone przez powódki w dniu 09 sierpnia 2007 r., a po drugie - zidentyfikowania zwłok NN mężczyzny, którego zwłoki ujawniono w dniu 27 sierpnia 2007 r. w okolicy hotelu (...) w Ł.. Zdaniem strony pozwanej, podjęła ona wszelkie przewidziane prawem i procedurami czynności operacyjne i poszukiwawcze, a tym samym brak było podstaw do uznania, aby z jej strony wystąpiło działanie niezgodne z prawem, czy też zaniechanie prowadzące do wyrządzenia szkody powódkom.

Zarzuty te nie zasługiwały na uwzględnienie. Wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Okręgowy w dokonanych ustaleniach uwzględnił całokształt czynności podejmowanych przez jednostki organizacyjne (...) tak w sprawie zaginięcia P. J., jak i w sprawie identyfikacji zwłok NN mężczyzny, ujawnionych w dniu 27 sierpnia 2007 r. na terenie miasta Ł.. Sąd Okręgowy w sposób szczegółowy - z podaniem konkretnych dat - wskazał tok podejmowanych przez funkcjonariuszy (...) czynności. Problem w sprawie nie zasadzał się jednak na mniej lub bardziej szczegółowym opisanu działań podjętych przez Policję w ww. sprawach, ale na odpowiedzi na pytanie, czy w okolicznościach niniejszej sprawy były to działania wystarczające i zgodne z obowiązującymi przepisami i procedurami.

Powódki wywodziły swoje roszczenie z okoliczności naruszenia przez pozwanego (a precyzyjniej przez jego funkcjonariuszy) dóbr osobistych wskutek zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej. Kwestia samych dóbr osobistych, których ochrony strona powodowa domagała się w niniejszej sprawie, zostanie rozważona poniżej, natomiast obecnie należy wskazać, że z art. 24 § 1 k.c. wynika, że bezprawność naruszenia dóbr osobistych objęta jest wrzuszalnym domniemaniem. W przedmiotowej sprawie bezprawność postępowania pozwanego wywodzona była z zaniechań funkcjonariuszy jednostek organizacyjnych (...), wskutek których dopiero po niemal siedmiu latach udało się ustalić okoliczności zaginięcia P. J.. Strona pozwana istnienie takich zaniechań kwestionowała i jak już na to wskazywano powyżej twierdziła, że podjęto wszystkie wymagane przez przepisy prawa i procedury działania, a jedynie w wyniku okoliczności niezależnych od strony pozwanej, nie udało się ustalić losów P. J. przez tak długi okres czasu.

Zaniechanie jest bezprawne wówczas, gdy z porządku prawnego wynika nakaz działania (współdziałania), zakaz zaniechania, czy też zakaz spowodowania skutku, jaki przez zaniechanie może być spowodowany (vide: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2003 r., V CKN 1681/00, LEX nr 121742).

Stosownie do treści art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 06 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U z 2019 r. poz. 161), Komendant Główny Policji określa m.in. metody i formy wykonywania zadań przez poszczególne służby policyjne, w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy. To w oparciu o ww. delegację ustawową Komendant Główny Policji wydał Zarządzenie r 352 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia zwłok (Dz.Urz. KMP z dnia 12.08.2003 r., dalej: Zarządzenie nr 352) a następnie Zarządzenie nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 czerwca 2012 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości

lub znalezienia nieznananych zwłok oraz szczątków ludzkich (Dz.Urz. KMP z dnia 05.06.2012 r., dalej: Zarządzenie nr 124).

Stosownie do § 1 Zarządzenia nr 352, poszukiwanie osób, które zaginęły, ustalanie nieznannej tożsamości osób oraz identyfikacja nieznananych zwłok - to forma pracy operacyjnej, stanowiąca zespół czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych i administracyjno-porządkowych, których celem jest odnalezienie osoby, której zaginięcie zgłoszono (...), ustalenie tożsamości osoby, która nie jest w stanie jej określić bądź zataja ją w sytuacji mającej znaczenie prawne, oraz identyfikacja nieznananych zwłok. P. prowadzi ww. czynności przy zastosowaniu metod określonych w instrukcji stanowiącej załącznik do zarządzenia (§ 2 ust. 1 Zarządzenia nr 352).

Bezspornym w niniejszej sprawie jest fakt zarejestrowania zaginięcia P. J. przez funkcjonariuszy KP D.. Rozbieżności w zeznaniach świadków w zakresie zakwalifikowania P. J. do kategorii II (jak zeznał świadek Ł. K.) lub I (jak zeznała świadek I. K.), pozostają bez znaczenia dla ostatecznego rozstrzygnięcia, bowiem w zawiadomieniu o zaginięciu nie wskazano kategorii osoby zaginionej, co już samo w sobie stanowi naruszenie proceduralne. Tym niemniej, zapewnianie powódek, że sprawa zaginięcia P. J. ma charakter priorytetowy, mogło z całą pewnością wywołać u powódek uzasadnione przekonanie, że jego zaginięcie zakwalifikowano do kategorii I.

Niezależnie od powyższego, zgodnie z § 7 ust. 2 pkt. 2 Zarządzenia nr 352, w przypadku przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby zakwalifikowanej do kategorii II (tak należało zakwalifikować P. J., odpowiadał on bowiem definicji zawartej w § 1 ust. 1 pkt 3 instrukcji do Zarządzenia nr 352) należało uzyskać fotografię osoby zaginionej i wprowadzić do ewidencji policyjnej. Pomimo, iż funkcjonariusze KP D. dysponowali taką fotografią, nie wprowadzili jej do ewidencji policyjnej. Pomimo również, iż powódki podały dokładny i szczegółowy rysopis P. J., z uwzględnieniem znaków szczególnych, wpis w (...) dokonany przez funkcjonariuszy KP D. w ogóle nie zawierał rysopisu oraz informacji w zakresie znaków szczególnych. Należy również wskazać, iż pomimo, że obowiązek określony w § 38 ust. 1 Zarządzenia nr 352 nie został ograniczony wyłącznie do osób z kategorii I, funkcjonariusze KP D. nie ogłosili niezwłocznie informacji o zaginięciu P. J. w środkach masowego przekazu, uczynili to dopiero w dniu 31 października 2014 r., tj. ponad 6 lat po zgłoszeniu zaginięcia P. J..

Nie można tracić z pola widzenia dodatkowych obowiązków, które zostały nałożone na funkcjonariuszy (...) Zarządzeniem nr 124, które weszło w życie w dniu 20 czerwca 2012 r. Zgodnie z § 9 ust 2. pkt. 4 Zarządzenia nr 124, w przypadku przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby zakwalifikowanej do kategorii II należy zlecić oznaczenie kodu genetycznego materiału biologicznego pochodzącego od osoby zaginionej lub osób z nią spokrewnionych celem porównania go z profilami zarejestrowanymi w bazie danych DNA w terminie 180 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu. Mając na uwadze fakt, iż funkcjonariusze (...) S. wystąpili do (...) KGP z wnioskiem o oznaczenie kodu genetycznego P. J. w dniu 1 lipca 2014 r., należy jednoznacznie stwierdzić, iż uchybili 180-dniowemu terminowi z § 9 ust 2. pkt. 4 Zarządzenia nr 124.

Przesłuchiwani w sprawie świadkowie Ł. K. i D. M. zeznali przez Sądem Okręgowym, iż baza DNA zaczęła funkcjonować dopiero po 2 latach od wejścia w życie przepisów. Sąd Apelacyjny podziela jednak stanowisko Sądu meriti, iż okoliczność ta pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia, bowiem nie znajduje odzwierciedlenia w zgromadzonym materiale dowodowym i jawi się bardziej jako przyjęta przez świadków postawa procesowa, mająca umniejszyć ich ewentualnej odpowiedzialności.

Finalnie należy wskazać na szereg uchybień (...) S. w zakresie czynności poszukiwawczych innego rodzaju, tj. brak niezwłocznego przesłania telegramu z informacją o poszukiwaniu P. J. do KP, (...), (...) i KGP; zaniechanie analizy informacji o odnalezionych NN zwłokach z innych jednostek; przesłanie informacji o poszukiwaniu P. J. do (...) w S. oraz (...) w G. dopiero w dniu 1 sierpnia 2008 r., czyli niemal rok od zgłoszenia jego zaginięcia.

Tym samym, wbrew odmiennemu stanowisku pozwanego, ze strony funkcjonariuszy (...) D. i (...) S. doszło do szeregu naruszeń proceduralnych. Do uchybień w zakresie czynności związanych z ujawnieniem zwłok NN doszło również po stronie (...) Ł. oraz (...) L., niemniej jednak uchybienia te cechują się zdecydowanie mniejszą doniosłością niż uchybienia (...) D. oraz (...) S.. Zgodzić należało się z oceną Sądu Okręgowego, że gdyby czynności te przeprowadzone

zostały w sposób właściwy, to dostępne dane winny doprowadzić do szybkiego powiązania zaginięcia P. J. z ujawnieniem zwłok w Ł. w dniu 27 sierpnia 2007 r., a tym samym identyfikacji zwłok w krótszym czasie oraz ustalenia losów zaginionego P. J..

W apelacji strona pozwana stwierdziła, że nie można funkcjonariuszom (...) postawić zarzutów działania albo zaniechania naruszającego prawo. Argument ten nie mógł skutecznie podważyć zaskarżonego rozstrzygnięcia. Przede wszystkim zauważyć należało, że z instrukcji do Zarządzenia nr 352 wynikało, że to funkcjonariusze (...) są zobowiązani do wykonywania określonych czynności, w tym i tych, o których mowa w § 7 ust. 2 oraz § 38 ust. 1 instrukcji do Zarządzenia nr 352. Żadna baza danych, w tym również Baza DNA nie może zastępować funkcjonariuszy w czynnościach, stanowi bowiem jedynie ich narzędzie pracy. Oparcie się wyłącznie na wynikach "kojarzenia przez system" uznać należało za działanie niewystarczające, stanowiące faktycznie nieuzasadnione zaniechanie przeprowadzenia innych czynności, które określone zostały w instrukcji. Gdyby natomiast uznać, że w sprawach poszukiwania osób zaginionych oraz w sprawach zmierzających do ustalenia tożsamości nieznanymi zwłokami P. opiera się wyłącznie na kojarzeniu danych przez system, to pojawiłaby się kwestia, czy stosowana wówczas baza danych pozwalała na właściwe wykonywanie nałożonego na Policję obowiązku poszukiwania osób zaginionych oraz ustalenia tożsamości w przypadku znalezienia NN zwłok. Okoliczności niniejszej sprawy zdają się wskazywać, że tak nie było, jeżeli szczególnie uwzględni się brak w pełni wiarygodnych kryteriów porównawczych (np. w niniejszej sprawie rysopisu i fotografii P. J.), jak i ich nieprecyzyjność (np. wzrost, typ sylwetki, znaki szczególne).

Powyższe rozważania prowadzą zatem do wniosku, że zaniechania funkcjonariuszy (...) (...) D. (...) S., (...) Ł., (...) L. miały charakter bezprawny, naruszały bowiem określone w instrukcji reguły postępowania, a która to instrukcja wydana została w oparciu o delegację ustawową zawartą w ustawie o (...), stanowiła zatem część obowiązującego porządku prawnego. Nie ulega też wątpliwości, że skutkiem ww. zaniechań funkcjonariuszy (...) było to, że dopiero po niemal siedmiu latach powódki dowiedziała się o losach zaginionego P. J.. Tym samym należy uznać, iż w niniejszej sprawie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności określone w art. 417 k.c. z tym zastrzeżeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c. za krzywdę wynikającą z naruszenia dóbr osobistych nie zależy od winy (vide: Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012/2/15).

Na uwzględnienie nie zasługuje zatem zarzut naruszenia art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 23 k.c. Nie ma bowiem racji skarżący w zakresie, w jakim twierdzi, iż w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powódek.

Jednym z dóbr osobistych, które podlega ochronie na podstawie ww. przepisów jest kult pamięci po osobie zmarłej. Powyższe znajduje potwierdzenie w utrwalonym stanowisku tak piśmiennictwa, jak i judykatury (vide: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 1968 r., I CR 252/68, OSNCP 1970/1/18). Prawo do pochowania zwłok osoby zmarłej jest prawem podmiotowym stanowiącym element tzw. prawa do grobu i obejmuje przede wszystkim wybór miejsca i sposobu pochowania zwłok, jak również zmianę miejsca ich spoczynku. Prawo to obejmuje również sferę uczuć związaną z kultywaniem pamięci o osobie zmarłej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2015 r., V CSK 201/15, LEX nr 2004215). Składają się na nie uprawnienia polegające na urządzeniu pogrzebu, ustawieniu nagrobka i decydowania o jego wystroju, pielęgnacji grobu, odwiedzania go, odbywania ceremonii religijnych, czy też kontemplacji (por. Wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., IV CK 42/05, LEX nr 180913 oraz z dnia 9 grudnia 2011 r., III CSK 106/11, OSNC 2012/6/76).

Wskutek zaniechań funkcjonariuszy (...) doszło do naruszenia dobra osobistego powódek w postaci sfery ich uczuć związanej z kultem pamięci po P. J.. E. J. oraz A. J. przez okres niemal siedmiu lat pozostawały w stanie niepewności co do losów zaginionego P. J.. Zostało tym samym naruszone ich prawo do urządzenia pogrzebu i odbywania innych ceremonii religijnych dotyczących osób zmarłych, postawienia mu nagrobka, odwiedzania go i kontemplacji zdarzenia związanego ze stratą bliskiej osoby, w tym odpowiedniego przeżycia czasu żałoby.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym przede wszystkim zeznania świadków (J. F. i E. S.), jak i opiniujących w sprawie biegłych (P. R., M. C., B. L. K. i E. Z.) - wskazywał w sposób jednoznaczny na naruszenie

sfery uczuciowej związanej z kultem osoby najbliższej, a zważywszy na charakter zdarzenia - nie było podstaw do podważania autentyczności i szczerości przeżyć powódek. Tym samym nie sposób zgodzić się ze skarżącym w zakresie, w jakim kwestionuje on rozmiar krzywd i cierpienie doznanych przez powódki. Przede wszystkim zwrócić należało uwagę na długotrwałość naruszenia dóbr osobistych (niemal 7 lat), jak i skalę oraz zasięg negatywnych przeżyć, które dotknęły powódki w związku z naruszeniem ich prawa do kultywowania pamięci po zmarłym synu i bracie, czemu szczególnie wyraz dał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. W świetle powyższego nie można było zgodzić się z zarzutami apelacji dotyczącymi naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 23 k.c., art. 24 k.c., art. 417 k.c. Żaden z tych przepisów nie został niewłaściwie zastosowany przez Sąd I instancji.

Za całkowicie chybiony należało uznać zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Należy podkreślić, że roszczenie o zadośćuczynienie ma charakter zobowiązania bezterminowego, a więc obowiązek jego wypłaty materializuje się z chwilą wezwania do zapłaty (art. 455 k.c.). Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu Sądu. Przewidziana w art. 445 § 1 k.c., 446 § 4 k.c. i art. 448 k.c. możliwość przyznania przez Sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen Sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Mimo więc pewnej swobody Sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, a deklaratoryjny. W orzecznictwie dostrzega się, że wymagalność roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę, a tym samym i początkowy termin naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie w jego zapłacie zależy od okoliczności każdego indywidualnie rozpatrywanego przypadku. Powyższe oznacza, że datą początkową biegu odsetek ustawowych może być zarówno: dzień wyrokowania, data doręczenia odpisu pozwu, data wezwania, czy też data wniesienia pozwu, albo też data, kiedy krzywda ustabilizowała się bądź ustała.

W niniejszej sprawie, wyrok Sądu I instancji zapadł po upływie 12 lat od zdarzenia, natomiast powództwo zostało wniesione w styczniu 2016 r., a więc po upływie 9 lat od zaginięcia P. J.. W tym czasie krzywda powódek była już w pełni znana, ustabilizowana i możliwa do oszacowania. Stąd też brak jest podstaw do stwierdzenia, że pozwany pozostawał w opóźnieniu dopiero po wydaniu przez Sąd I instancji wyroku.

Niezależnie od powyższych wywodów, przeprowadzona przez Sąd Apelacyjny kontrola instancyjna skutkować musiała korektą zaskarżonego orzeczenia w zakresie wysokości zasądzonych na rzecz powódek zadośćuczynienia.

Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego miało bowiem na celu zrekompensować powódkom krzywdę za naruszenie ich prawa do kultu pamięci po osobie zmarłej. Choć ustawodawca nie określił kryteriów, według których należy określać wysokość zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, Sąd obowiązany był utrzymać jego wysokość w rozsądnych granicach, które zarazem powinno było pozostać odczuwalne przez uprawnionych. Zadośćuczynienie miało więc zmniejszyć odczuwaną subiektywnie przez powódki krzywdę, przy czym jego wysokość winna być adekwatna do rodzaju naruszenia.

Wyliczenie wysokości zadośćuczynienia należy do dyskrecjonalnej władzy Sądu i wysokość ta może podlegać ocenie i korekcie przez Sąd Odwoławczy tylko wówczas, gdy jest rażąco zawyżona bądź rażąco zaniżona. Taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie.

Jakkolwiek Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił relacje rodzinne pomiędzy powódkami a zmarłym P. J. oraz aktualny stan emocjonalny i somatyczny powódek, tak zdaje się nie dostrzegać bezpośredniej przyczyny naruszenia dobra osobistego powódek. Sąd Apelacyjny w żaden sposób nie neguje bólu i cierpienia wywołanego zaginięciem i śmiercią P. J. oraz niemożnością realizacji tzw. prawa do grobu. Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż do naruszenia dóbr osobistych powódek doszło wskutek uchybień proceduralnych funkcjonariuszy (...) oraz, że niezależnie od rzeczonych naruszeń, P. J. poniósłby śmierć, Sąd Apelacyjny uznał przyznane powódkom zadośćuczynienie za zawyżone w stopniu rażącym.

Niewątpliwie trudno jest oddzielić ból i cierpienie wywołane śmiercią osoby bliskiej od krzywdy spowodowanej niemożnością pochowania zwłok i urządzenia pogrzebu. Niemniej jednak, możliwe jest rozgraniczenie tych zdarzeń, a co za tym idzie - oszacowanie zadośćuczynienia wyłącznie za ten zakres cierpień, które były wynikiem bezprawnego działania pozwanego. Zabieg ten unaocznia zaś, że niezaprzeczalnie skala negatywnych przeżyć psychicznych spowodowanych śmiercią syna i brata będzie zawsze znacząco większa niż cierpienie związane z bezprawnym uniemożliwieniem jego pochówku. Z doświadczenia życiowego wynika bowiem, że śmierć osoby bliskiej jest wydarzeniem traumatycznym i bardzo intensywnym, wywołującym cierpienie o trudnym do ustalenia, acz większym rozmiarze w porównaniu z krzywdą związaną z samą ceremonią pogrzebu.

Wobec powyższego stwierdzić należy, że adekwatną do krzywdy powódek, jest kwota 60.000,00 zł zadośćuczynienia na rzecz A. J. oraz 40.000,00 zł na rzecz E. J.. Powyższe kwoty powinna stanowić dla powódek wartością odczuwalną, pozwalającą na przewyciężenie ujemnych przeżyć psychicznych i przywrócenie równowagi emocjonalnej, przy jednoczesnym zachowaniu jej w rozsądnych granicach. Uwzględnia ona wskazane wyżej dyrektywy, w tym przede wszystkim zakres negatywnych doznań powódek na skutek bezprawnego działania pozwanego, jednocześnie nie pomijając rodzaju dobra osobistego, którym był kult pamięci po osobie zmarłej. Przyznana powódkom kwota zadośćuczynienia utrzymana jest w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, a jednocześnie nie podważa kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia i wspomagających ją celów o charakterze represyjnym i prewencyjno - wychowawczym.

Mając to wszystko na uwadze, w pkt. I wyroku Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w pkt. 1 i 2, tj. w części dotyczącej wysokości świadczeń przyznanych powódkom tytułem zadośćuczynienia. Konsekwencją zmiany wyroku Sądu Okręgowego w odniesieniu do istoty sprawy była konieczność modyfikacji rozstrzygnięcia o kosztach procesu. W powyższym zakresie Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w pkt. 4 i 5. w ten sposób, że zniósł wzajemnie koszty pomiędzy stronami oraz dodając pkt. 6 - odstąpił od obciążania powódek nieuiszczonymi kosztami sądowymi, przyjmując, że względy słuszności przemawiają za tym, aby powódek nie obciążać kosztami sądowymi.

W pkt. II Wyroku, na podst. art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanego w pozostałym zakresie jako bezzasadną.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł w pkt. III wyroku na podst. art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c.

Odnosząc się łącznie do rozstrzygnięcia o kosztach w postępowaniu przed Sądem I instancji oraz kosztach postępowania odwoławczego, Sąd Apelacyjny pragnie wskazać, że w niniejszej zastosowanie powinna znaleźć zasada zniesienia kosztów procesu, która wszak nie polega jedynie na porównaniu ostatecznego wyniku sprawy z pierwotnie zgłoszonym żądaniem, a jest wynikiem dyskrecjonalnej władzy sędziowskiej. Decyzja, czy w wypadku uwzględnienia powództwa tylko w pewnej części koszty procesu powinny być wzajemnie zniesione, czy też stosunkowo rozdzielone, powinna być bowiem zawsze oparta na zasadzie słuszności (vide: Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 4/12, Legalis nr 537152). Słusznym w niniejszej sprawie jest wzajemne zniesienie kosztów na obu etapach postępowania, bowiem żądanie pozwu zostało uwzględnione co do zasady, natomiast sama wysokość zasądzonych ostatecznie kwot zależała w dużej mierze od uznania Sądu. Chodzi tu bowiem o sytuację, gdy przepisy prawa cywilnego nie zawierają ścisłego kryterium do określenia wysokości żądania. Chociaż rzeczą strony, w szczególności reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, dochodzącej roszczeń, nawet jeżeli ostatecznie ich stosowną i odpowiednią wysokość szacuje Sąd, jest wstępna ocena żądania co do jego zasadności oraz wysokości i to strona powodowa winna ponosić ryzyko w zakresie kosztów procesu, jeżeli wytoczy powództwo o świadczenie nadmiernie wygórowane, to jednak decydujące znaczenie dla zasady rozstrzygnięcia o tych kosztach winna mieć okoliczność wygranej powódek w zakresie roszczenia niemajątkowego, która przesądza o uzasadnionym subiektywnym ich przekonaniu o zasadności jednocześnie dochodzonych żądań majątkowych. Wynik kontroli instancyjnej wykazał zresztą, że oszacowanie wysokości należnych świadczeń tytułem zadośćuczynienia nie było w niniejszej sprawie zadaniem prostym.

--	--	--